UDK: 331.5 (497.13)

POSLOVNA EKONOMIJA
BUSINESS ECONOMICS

Godina XIII

Pregledni rad

Broj 2

Str 69 – 82

doi: 10.5937/poseko16-23169

dr Simonida Vukadinović¹, docent

Fakultet poslovne ekonomije,

Univerzitet Educons, Sremska Kamenica – Novi Sad,

Zoran Brljak², asistent

Fakultet poslovne ekonomije,

Univerzitet Edukons, Sremska Kamenica – Novi Sad,

Vladica Vojinović³, saradnik u nastavi

Fakultet poslovne ekonomije,

Univerzitet Edukons, Sremska Kamenica – Novi Sad,

PLAN ZAPOŠLJAVANJA AP VOJVODINE SA PRIMERIMA DOBRE PRAKSE*

SAŽETAK: Politika zapošljavanja jedna je od osnovnih makroekonomske politike svake ekonomije. Na nacionalnom nivou Republika donosi strateški dokument dugoročne smernice zapošljavanja– Strategiju zapošljavanja Republike Srbije, koja se na godišnjem nivou operacionalizuje u Nacionalnom akcionom planu zapošljavanja Republike Srbije. Na bazi ovih dokumenata

¹simonida.vukadinovic@educons.edu.rs

²zoran.brljak@educons.edu.rs

³dicavojinovic@gmail.com

* This research is supported by the Ministry of Science and Technological Development of Serbia, as part of the projects: Interdisciplinary Research *European integration and social and economic changes in Serbian economy on the way to EU* [No. III 47009] and Basic Research *Challenges and Prospects of structural changes in Serbia: strategic directions for economic development and harmonization with EU requirements* [No. OI 179015].

formiraju se planovi zapošljavanja na lokalnim nivoima uključivanjem svih stejkholdera tržišta rada, kako bi planovi i bili ostvareni.

U radu su pored Strategije i aktuelnog Akcionog plana zapošljavanja predstavljeni i primeri plana zapošljavanja AP Vojvodine i planovi zapošljavanja pojedinih opština (primeri dobre prakse) sa ciljem afirmacije onih, koje ove planove još uvek ne sačinjavaj. Kroz poglavlja plan zapošljavanja Vojvodine i primeri dobre prakse planova zapošljavanja opština u Vojvodini, predstavljeni su stanje i perspektive (u kratkom roku) tržišta rada u posmatranim vojvođanskim opštinama.

Ključne reči: Tržište rada, plan zapošljavanja, nezaposlenost, Vojvodina

UVOD

Nacionalna strategija zapošljavanja Republike Srbije za period 2011-2020 godine ističe da je jedan od ciljeva decentralizacija politike zapošljavanja i donošenje odluka u vezi sa zapošljavanjem na lokalnom tržištu rada i da se novim propisom o zapošljavanju nastojalo podržati osnivanje lokalnih saveta za zapošljavanje, te stvore uslovi za sufinansiranje programa i mera predviđenih lokalnim akcionim planovima zapošljavanja sredstvima iz budžeta Republike Srbije. Kako postoji oko 120 lokalnih saveta za zapošljavanje, ali nisu svi funkcionalni, lokalne samouprave se obučavaju, kako bi predstavnici lokalnih samouprava i članovi lokalnih saveta za zapošljavanje, (kao jedni od kreatora lokalne politike zapošljavanja), bili informisani i stekli znanja potrebna za izradu lokalnog akcionog plana zapošljavanja. Za potrebe obuka sačinjen je i priručnik sa ciljem jačanja kapaciteta lokalne samouprave za kreiranje politike zapošljavanja, ali i programa i mera prilagođenim potrebama lokalnog tržišta rada (NAPZ, 2011, str.21).

Takođe, bitna odrednica koja se u NAZAP Republike Srbije navodi je da je neophodna saradnja sa ministarstvima obrazovanja i nauke, te da će se saradnja ministarstava za oblast obrazovanja i zapošljavanja, ogledati u analizi i planiranju obrazovne politike u skladu sa potrebama tržišta rada i unapređenju kvaliteta obrazovanja i obuka posebno u delu koji se odnosi na kratke obuke i praksu koje treba da budu usaglašene sa sistemom formalnog obrazovanja, jer su praktična znanja i veštine značajne za zapošljavanje i uključivanje na tržište rada. (NAPZ, 2011., str.34).

U radu u vezi sa nezaposlenosti maldih, za časopis Poslovna ekonomija iz 2018. godine, autori ističu (Vukadinović i dr., 2018, str.30): „Jedan od osnovnih makroekonomskih fenomena – indikatora svake privrede jeste stanje na tržištu rada i pitanje zaposlenosti, jer ono sa sobom nosi pitanje migracije, pa i problematiku opstanka malih nacija u svom ekstremnom smislu”.

U junu mesecu 2019. Godine Vlada Republike Srbije donela je odluku o osnivanju Republičkog saveta za zapošljavanje, sa ciljem da svojim preporukama sugeriše Vladi u vezi sa unapređenjem zapošljavanja u Srbiji. Savet se sastoji od predstavnika Vlade, reprezentativnih sindikata i udruženja poslodavaca, Nacionalne službe za zapošljavanje, kao i udruženja i stručnjaka u oblast zapošljavanja. U odluci je navedeno i da u radu Saveta, mogu učestvovati udruženja koja se bave zaštitom interesa određenih kategorija nezaposlenih (predstavnicima ranjivih grupa-osobe sa invaliditetom, etničke manjine kod kojih je izražena stopa nezaposlenosti, žene, mladi), ali bez prava glasa.

Lokalni akcioni plan zapošljavanja (LAPZ), predstavlja kratkoročni plan zapošljavanja, a usvajaju ih opštine u našoj zemlji na bazi NAZAPa. Lokalnim planovima utvrđuju se prioriteti aktivne politike zapošljavanja za tu godinu, a usmereni su na rast zaposlenosti.

Svaki LAPZ sadrži situacionu analizu privrede opštine sa akcentom na tržište rada opštine za koju se donosi, kao i predloge mera za smanjenje nezaposlenosti.

Kako je oblast istraživanja u ovom radu usmerena ka planovima zapošljavanja, kako Vojvodine, tako i primerima na lokalnom nivou, u narednim poglavljima će oni biti predstavljeni.

PLAN ZAPOŠLJAVANJA VOJVODINE

Podaci u vezi sa tržištem rada u Republici Srbiji Republičkog zavoda za statistiku dati su u *Tabeli 1*, i prema ovim podacima stopa nezaposlenosti regiona Vojvodine je ispod prosečne stope nezaposlenosti Republike Srbije (10,5% u odnosu na 12,7% respektivno).

Stopa zaposlenosti regiona Vojvodine je nešto ispod proseka za Republiku Srbiju (47,3% i 47,6% respektivno).

Tabela 1. Stanovništvo prema statusu aktivnosti, starosnim grupama, regionu i tipu naselja, 2018.

	<i>Republika Srbija</i>							
	<i>Ukupno</i>	<i>Srbija-sever</i>		<i>Srbija-jug</i>			<i>Tip naselja</i>	
		<i>Beogradski region</i>	<i>Region Vojvodine</i>	<i>Region Šumadije i Zapadne Srbije</i>	<i>Region Južne i Istočne Srbije</i>	<i>Region Kosovo i Metohije</i>	<i>gradsko</i>	<i>ostalo</i>
<i>Stanovništvo starosti 15 i više god (u hilj.)</i>	5955.1	1436.6	1594.5	1653.1	1271.0	...	3545.9	2409.2
<i>Aktivno</i>	3245.1	807.7	842.0	927.1	668.2	...	1902.0	1343.1
<i>Zaposleno</i>	2832.9	720.0	753.9	799.0	560.0	...	1636.5	1196.4
<i>Nezaposleno</i>	412.2	87.7	88.1	128.1	108.2	...	265.4	146.8
<i>Neaktivno</i>	2710.0	628.9	752.4	725.9	602.7	...	1644.0	1066.0
<i>Stopa Aktivnosti (%)</i>	54.5	56.2	52.8	56.1	52.6	...	53.6	55.8
<i>Stopa zaposlenosti (%)</i>	47.6	50.1	47.3	48.3	44.1	...	46.2	49.7
<i>Stopa nezaposlenosti (%)</i>	12.7	10.9	10.5	13.8	16.2	...	14.0	10.9
<i>Stopa neaktivnosti (%)</i>	45.5	43.8	47.2	43.9	47.4	...	46.4	44.2

Izvor: ARS 2018, str.13.

Podaci u vezi sa tržištem rada u Vojvodini predstavljeni su u okviru Pokrajinskog akcionog plana zapošljavanja u autonomnoj pokrajini Vojvodini za 2019.godinu preuzeti su sa Nacionalne službe za zapošljavanje, i razlikuju se od podataka u Tabeli 1. (podaci Republičkog zavoda za statistiku Srbije-RSZ) obzirom da se podaci i metodologija prikupljanja podataka Nacionalne službe za zapošljavanje razlikuju od podataka RSZ.

Tabela 2.- Broj nezaposlenih u Vojvodini na dan 31.12.2018.

<i>Region Vojvodine</i>	<i>Nezaposlenost</i>
<i>Severnobačka oblast</i>	7968
<i>Srednjobanatska oblast</i>	10602
<i>Severnobanatska oblast</i>	7608
<i>Južnobanatska oblast</i>	23030
<i>Zapadnibačka oblast</i>	13788
<i>Južnobačka oblast</i>	36310
<i>Sremska oblast</i>	15620
UKUPNO	114926

Izvor: Republika Srbija, AP Vojvodine, Pokrajinska Vlada, Pokrajinski akcionog plana zapošljavanja u Autonomnoj pokrajini Vojvodini za 2019.godinu, str.5.

Južnobačka oblast je sa 36310 (odnosno 31,59% od ukupnog broja nezaposlenih u Vojvodini na dan 31.12.2018.), deo Vojvodine sa najviše nezaposlenih, dok je Severnbanatska oblast sa 7608 nezaposlenih (odnosno 6,62% od ukupnog broja nezaposlenih u Vojvodini na dan 31.12.2018.

Kratkoročni plan zapošljavanja, koji kreira Ministarstvo privrede, usvaja Vlada R.Srbije, jeste Nacionalni akcioni plan zapošljavanja (NAPZ) i on predstavlja operativni godišnji plan na nivou zemlje, a u skadu sa njim se donose Pokrajinski akcioni plna zapošljavanja (PAPZ) i Lokalni akcioni planovi zapošljavanja (LAPZ).

Programi NAPZ koji se finansiraju iz LAPZ i PAPZ su (PAPZ, str.12, 2019):

- „Program javnih radova,
- Program stručne prakse,
- Obuka na zahtev poslodavca,
- Program sticanja praktičnih znanja za nekvalifikovana lica,
- Subvencija za samozapošljavanje,
- Subvencija za zapošljavanje nezaposlenih lica iz kategorije teže zapošljivih lica“.

U okviru PAPZ-a 2019.godine, utvrđeni su ciljevi podsticaja, sprovođenjem programa ili mera aktivne politike zapošljavanja. Ciljevi su

(PAPZ, str.12, 2019): „A. Zapošljavanje nezaposlenih lica i povećanje formalne zaposlenosti 1. Podsticanje zapošljavanja i prevencija nezaposlenosti: • Promovisanje zapošljavanja i smanjenje nezaposlenosti, • Savetovanje i posredovanje u zapošljavanju, • Organizovanje i sprovođenje dodatnog obrazovanja i obuka, • Promocija zapošljavanja nezaposlenih lica i zapošljavanja podsticanjem preduzetništva i samozapošljavanja dodelom subvencija, • Promocija i organizovanje javnih radova. 2. Podsticanje zapošljavanja mladih: • Razvoj karijernog vođenja i savetovanja, • Povećanje zapošljivosti mladih sticanjem dodatnih znanja i veština, • Osposobljavanje i usavršavanje za samostalan rad, • Promovisanje stručne prakse za učenike i studente, • Podsticaji poslodavcima za zapošljavanje mladih, • Pružanje podrške mladim preduzetnicima. 3. Podrška smanjivanju regionalnih razlika: • Promocija jačanja odgovornosti i nivoa nadležnosti u podršci kreiranju politike zapošljavanja na lokalnom i regionalnom nivou, • Jačanje kapaciteta na lokalnom nivou za kreiranje i implementaciju programa ili mera aktivne politike zapošljavanja. 4. Podrška smanjivanju neformalnog rada: • Jačanje mehanizama kontrole i borbe protiv sive ekonomije, • Promovisanje i podsticanje fleksibilnih oblika rada, • Promovisanje pristojnog rada i podsticanje preduzetnika i poslodavaca na legalan rad. B. Unapređivanje socijalne inkluzije i jednakog pristupa tržištu rada 1. Ujednačavanje položaja žena i muškaraca na tržištu rada: • Stvaranje sistemskih preduslova za politiku jednakih mogućnosti, • Podsticanje ženskog preduzetništva i samozapošljavanja, • Podsticanje zapošljavanja i samozapošljavanja žena iz kategorije teže zapošljivih lica (žene sa invaliditetom, Romkinje, žene u situaciji partnerskog i porodičnog nasilja, samohrani roditelj, žene starije od 50 i mlađe od 30 godina, žene sa sela), • Podrška usklađivanju profesionalnog i porodičnog života i stvaranje preduslova za veće uključivanje žena. 2. Stvaranje uslova za socijalnu inkluziju i zapošljavanje osoba sa invaliditetom, Roma, izbeglih i raseljenih lica: • Podsticanje zapošljavanja osoba sa invaliditetom, • Podsticanje zapošljavanja Roma, • Podsticanje zapošljavanja izbeglih i raseljenih lica. V. Razvoj ljudskih resursa Unapređivanje sistema obrazovanja i obuka i usklađivanje sa potrebama tržišta rada: • Promovisanje doživotnog učenja kao osnovnog uslova za održivi razvoj zasnovan na znanju, • Jačanje kapaciteta institucija i uspostavljanja saradnje u cilju unapređenja sistema i politika obrazovanja i zapošljavanja, • Razvoj sistema kratkih obuka - standardizacija programa obuka, akreditacija obrazovnih ustanova i sertifikacija znanja.“

Odlukom o budžetu APV za 2019.godinu, predviđena sredstva za realizaciju programa i mera aktivne politike zapošljavanja su 88.800.000 dinara i to za: 1. subvencije za samozapošljavanje (30.000.000); 2.subvencije za zapošljavanje nezaposlenih lica (48.000.000); i 3. javne radove (10.800.000din) (PAPZ, str. 15,2019).

PRIMERI DOBRE PRAKSE PLANOVA ZAPOSŁJAVANJA OPŠTINA U VOJVODINI

Kako je poslednji dostupan LAPZ opštine Subotica iz 2015. godine, on neće biti predstavljen u radu, ali je svakako primer dobre prakse, jer je temeljno predstavio situacionu analizu i mere aktivne politike zapošljavanja za ovaj grad u pomenutoj godini.

Opertivni plan zapošljavanja grada Novog Sada, nalazi se u okviru Služebog lista Grada Novog Sada (SLNS), a u radu predstavljamo ovogodišnje mere, u cilju rasta zaposlenosti na novosadskom tržištu rada.

Cilj politike zapošljavanja Grada Novog Sada je uspostavljanje stabilnog i održivog rasta zaposlenosti otvaranjem novih radnih mesta, podršku preduzetništvu i ekspanziji zapošljavanja mladih. Na teritoriji Novog Sada, pord Nacionalne službe za zapošljavanje pitanjem zapošljavanja operativno se aktivno bave i Gradska uprava za privredu (putem praćenja politike zapošljavanja Grada, unapređenja i sprovođenja mera za podsticanje zaposlenosti, pripremom i realizacijom godišnjeg gradskog Akcionog plana), kao i Savet za zapošljavanje Grada Novog Sada, kao radno savetodavno telo Gradonačelnika, (Savet je 2006. godine osnovao Gradonačelnik Novog Sada, a ovo telo daje mišljenje i preporuke Gradonačelniku u vezi sa planovima i programima zapošljavanja, godišnjim akcionim planovima zapošljavanja, kao i mera aktivne politike zapošljavanja.

Problemi tržišta rada grada Novog Sada su (SLNS, 87,88): „visoka stopa nezaposlenosti i broj nezaposlenih lica u Novom Sadu koji iznosi 14.608, – postojanje većeg broja viškova zaposlenih, – prihvatanje poslova ispod nivoa stečenih kvalifikacija, zbog nedostatka posla, – neusaglašenost ponude i potražnje, odnosno nedostatak kvalifikovane radne snage koja se ogleda u činjenici da određeni broj slobodnih radnih mesta za kojim postoji potreba poslodavaca ostaje nepopunjen, a da sa druge strane postoji veliki broj lica sa zanimanjima za koja ne postoji potreba na tržištu rada, – dugoročna nezaposlenost, a samim tim i gubitak motivacije i znanja, kao i smanjena mogućnost za zapošljavanje, pa mera javnih radova utiče upravo na ovu kategoriju teže zapošljivih lica u pogledu radno-socijalne aktivacije, – starosna struktura je nepovoljna jer je prosečna starost nezaposlenih lica oko 41 godina, – kvalifikaciona struktura nezaposlenih lica je nepovoljna, i prevazilaženje postojeće situacije zastarelih zanimanja i neadekvatnih sposobnosti podrazumeva reformu sistema obrazovanja koja treba da se rukovodi stvarnim i realnim potrebama tržišta rada, – nezaposlenost kod žena izraženija je u odnosu na nezaposlenost muškaraca, ali poslednjih godina postoji trend postepenog smanjivanja i povećanja zaposlenosti za 13,58%, ali i dalje su žene u nešto većem procentu nezaposlene,- nedovoljno socijalno uključivanje pojedinaca i grupa koje se nalaze u stanju socijalne

isključenosti, – siva ekonomija koja je u visokom procentu izražena, – odlazak mladih i kvalifikovanih kadrova u inostranstvo”.

Tabela 3.- Mere aktivne politike zapošljavanja Grada Novog Sada za 2019.godinu

	<i>Mera</i>	<i>Sredstva u dinarima</i>	<i>Planirani br. lica</i>
1	<i>Program pripravnika</i>	45.120.000,00	80
2	<i>Program stručne prakse</i>	38.784.000,00	120
3	<i>Organizovanje javnih radova od interesa za Grad</i>	21.798.000,00	70
4	<i>Subvencije za samozapošljavanje</i>	30.000.000,00	150
5	<i>Subvencija za otvaranje novih radnih mesta</i>	16.000.000,00	80
6	<i>Sajmovi zapošljavanja</i>	960.000,00	-
7	<i>Univerzitetska profesionalna praksa studenata</i>		20
8	<i>Obuke i edukacije lica</i>	7.650.000,00	230
9	<i>Naknade za rad predsednika, zamenika predsednika i članova Saveta za zapošljavanje</i>	200.000,00	-
	<i>UKUPNO</i>	160.512.000,00	750

Izvor: Službeni list Grada Novog Sada br.5/2019. str.99.

<https://skupstina.novisad.rs/wp-content/uploads/2019/02/sl-5-2019.pdf>

U Tabeli 3. Predstavljene su mere politike zapošljavanja Grada Novog Sada, na osnovu kojih se vidi da je najveći planirani broj lica, njih 230 predviđen za programe obuka i edukacija, a najveći iznos od 45.120.000 dinara predviđen za program pripravnika.

Ciljevi Lokalanog akcionog plana za mlade Grada Novog Sada predstavljeni su u Službenom glasniku Grada Novog Sada broj 7 iz 2019. Godine, a kao tri osnovna cilja naglašeni su razvoj: 1. Omladinskih centara i klubova, Info centri za mlade i Gradski volonterski centri/servisi. Za realizaciju ciljeva, preporučeno je da Grad Novi Sad bude njihov nosilac i osnivač, da se pronade model upravljanja u koji su uključene udruženja mladih i udruženja za mlade. Ovim aktivnostima direktno se utiče se na rast zaposlenosti mladih u Novom Sada i svakako je dobar primer prakse za druge gradove i opštine u našoj zemlji.

Program zapošljavanja i unapređenja privrednog ambijenta opštine Kula do 2020. godine sa akcionim planom (Program), sistematično predstavlja stanje na tržištu rada ove opštine, daje situacionu analizu tržišta rada, u kvantitativnom i kvalitativnom obliku. Dokument je veoma obiman i predstavlja, prema dostupnim podacima autora ovog rada, najbolji primer programa zapošljavanja.

Tabela 4.- Zapošljavanje u Zapadno-Bačkom okrugu 2017 i 2018. godine

	uk.br 2017	uk.br 2018	razlika 18/17 (%)	neodređ.	određeno	rad van RO	neodređ.	određeno	rad van RO
SOMBOR	11616	11364	97,83	1567	5630	4167	13,79	49,54	36,67
APATIN	5239	3757	71,71	511	1750	1496	13,60	46,58	39,82
ODŽACI	5570	2524	45,31	327	1524	673	12,96	60,38	26,66
KULA	9123	5763	63,17	892	3236	1635	15,48	56,15	28,37
OKRUG	31548	23408	74,20	3297	12140	7971	14,08	51,86	34,05

Izvor: Opština Kula-statistika

Ukupan broj zaposlenih na teritoriji opštine Kula u 2017. godine je 9.123, a naredne 2018. godine 5.763 radnika, čime je zabeležen pad zaposlenosti, odnosno razliku u zaposlenosti od 63,17% u odnosu na 2017. godinu. Najveći broj radnika zaposlenih 2018. godine na teritoriji opštine Kula, zaposlen je na određeno vreme (3.236), a najmanji na neodređeno vreme (892).

Prema podacima NSZ, ukupan broj nezaposlenih lica na teritoriji opštine Kula u 2018. godini bio je 3.357 (pad nezaposlenosti zabeležen je u trogodišnjem periodu, odnosno sa 4.929 nezaposlenih lica 2016. broj nezaposlenih je, za dve godine opao za 1.572 lica). Struktura nezaposlenih prema stručnoj spremi bila je 2.099 lica sa srednjom stručnom spremom, 923 lica sa I i II stepenom stručne spremlje i 335 lica sa visokom i višom stručnom spremom, dok u posmatranom trogodišnjem periodu nije bilo nezaposlenih doktora nauka.

Tabela 5.- Broj nezaposlenih lica u Kuli 2017-2018 godine

	2017 god	2018 god	(%)	% od ukupno	žene 2018	prvo zaposl.	preko 1 god
I	804	737	91,67	21,95	357	192	457
II	209	186	89,00	5,54	75	25	127
III	1152	923	80,12	27,49	368	126	524
IV	1368	1.162	84,88	34,61	659	182	644
V	23	14	60,87	0,42	3	0	12
VI-1	73	66	90,41	1,97	38	5	42
VI-2	49	47	95,92	1,40	23	18	20
VII-1	228	220	96,49	6,55	150	79	103
VII-2	4	2	50,00	0,06	2	0	2
VIII	0	0	-	0,00	0	0	0
I+II	1013	923	91,12	27,49	432	217	584
III-VIII	2897	2434	83,99	72,51	1243	410	1347
Ukupno :	3910	3357	85,83	100,00	1675	627	1931

Izvor: Opština Kula-statistika str.31

U posmatranom periodu, najveći broj nezaposlenih je sa četvrtim stepenom stručne spreme – srednjom školom (1162), potom sa trećim stepenom stručne spreme (923) te da na teritoriji opštine nije bilo nezaposlenih doktora nauka. U odnosu na 2017. godinu zabeležen je rast zaposlenosti u 2018. godini.

Kako bi se sagledalo ekonomsko stanje opštine Kula, sačinjena je analiza tržišta rada i privrednog ambijenta, i predstavljena u okviru SWOT matrice.

<p><u>Snage</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Investicije u proizvodna preduzeća „EuroIn“, „Witzenmann“, „Fiorano“, koje će zaposliti oko 1000 radnika u srednjem roku - Mere LAP 2019. - Postojanje filijale NSZ - Prepoznata potreba o aktivnoj ulozi svih aktera na tržištu rada u cilju ostvarivanje ravnoteže na ovom tržištu - Postojanje Saveta za zapošljavanje opštine Kula 	<p><u>Slabosti</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Neusklađeno tržište rada (ponude i tražnje za radnicima) - trenutni stručni profili nezaposlenih nisu u skladu sa potrebama poslodavaca - nezaposlenost - Nerešeni imovinski odnosi - Nepostojanje kategorizacije turističkih objekata kod neregistriranih ugostitelja - Saobraćajna infrastruktura u lošem stanju (železnička pruga, kanal)
---	--

<ul style="list-style-type: none"> - Redovno održavanje Sajmova uupošljavanja (NSZ) - Srednje škole sa brojnim ishodima obrazovanja - Atraktivni, tržišno orjentisani srednjoškolski programi (smer elektrothničar obnovljivih izvora energije) - Dualno obrazovanje - Postojanje univerzitetskih centara u relativnoj blizini - Pragmatičnost lokalne vlasti - Opštinsko stipendiranje učenika, nagrađuje „đake generacije,, podstiče obrazovanje i pokriva troškova prevoza dela učenika - Podsticaj poljoprivrednicima za proizvodnju - Postojanje industrijske zone u Kuli - Blizina opštine glavnim državnim putevima - Dokument Revizija održivog razvoja opštine Kula 2014-2020. godina - Postojanje strategije ruralnog razvoja - Postojanje više od 44.000 ha obradivog poljoprivrednog zemljišta -postojanje geotermalnog izvora na teritoriji opštine 	<ul style="list-style-type: none"> - Migracije mladih ka većim i razvijenije sredinama u zemlji i nostranstvu - Nedovoljno udruživanje poljoprivrednih proizvođača - Pošumljenost opštine nedovoljna - Organska proizvodnja malo zastupljena - Siva ekonomija prisutna u turističkoj delatnosti i ženskom preduzetništvu
<p><u>Mogućnosti</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Zelena ekonomija, zelena radna mesta - Udruživanje proizvođača, preduzetnika u pokrajinske i državne klastere - Dostupnost raznih fondova - Mogućnost plasmana proizvoda na inostrana tržišta 	<p><u>Pretnje</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Postojanje kadrova za kojima nema potrebe na tržištu rada, a koji nisu spremni na prekvalifikaciju - trend rasta nezaposlenosti - Odliv mladih - Negativna kampanja (kontrareklama) poslodavcima iz inostranstva

<ul style="list-style-type: none"> - Prekvalifikacija nezaposlenih prema potrebama poslodavaca - Razvoj preduzetništva - Inkluzija ranjivih grupa - Industrijskoj zoni Blok 66- neiskorišćene površine - Rast ulaganja u proizvodna preduzeća - Bratska opština Kalači, Mađarska (za nove IPA i druge Evropske projekte) - Organska proizvodnja - Razvoj turizma (uz realizaciju projekta banjskog turizma- kapaciteti geotermalnog izvora) - Javno-privatna partnerstva - Razvoj malog biznisa (poljoprivreda, turizam, stari zanati...) - Saniranje problema Velikog bačkog kanala - Dalje osnaživanje javno-privatna partnerstva - Stipendije mladima sa vezivanjem za rad na teritoriji opštine na srednjeročnom periodu, nakon školovanja - Više obrazovnih profila iz oblasti IT sektora i organske proizvodnje - Ulaganje u vinogradarstvo - Realizacija projekta obilaznice puta (Vrbas-Sombor) oko Kule 	<ul style="list-style-type: none"> - Nizak stepen motivisanosti i zainteresovanost mladih za bavljenje poljoprivredom i turizmom - Konkurencija drugih gradova u privlačenju investicija - Snažna konkurencija proizvođača iz inostranstva - Konkurencija turističke ponude većih gradova u okolini
---	---

Prikaz 1. - SWOT analiza privrednog ambijenta opštine Kula -(SWOT Strengths- snage, Weaknesses- slabosti, Opportunities- prilike, Threats - pretnje):

Izvor: Analiza autora u publikaciji: Program zapošljavanja i unapređenja privrednog ambijenta opštine Kula do 2020. godine sa akcionim planom (Program) str.34-35.

Uz projekte planiranje u Lokaklnom akcionom planu zapošljavanja opštine Kula za 2019. godinu, projekti čija se realizacija očekuje tokom ove i sledeće godine (2019. i 2020. godine) na teritoriji opštine Kula su (Program, 39): „ 1. Program stručne prakse za nezaposlene u kompanijama, inicijacijom

„Trening centara” 2. Podsticanje ženskog preduzetništva i promocija registracije preduzetnica - „Suvenirnica Kula” 3. Sajam zapošljavanja i dani privrednika, Organizacija i Udruženja na području opštine Kula 4. Stipendiranje studenata i đaka koji će nakon završetka školovanja raditi kod davaoca stipendije 5. Sprovođenje javnih radova 6. Podsticaji za investitore iz oblasti obnovljivih izvora energije (zelena ekonomija)". Detaljna analiza navedenih projekata sa finasijskim planom i izvorima finansiranja predstavljena je u Programu.

ZAKLJUČAK

U cilju rasta zaposlenosti, kako na nivo Republike Srbije, tako i na novu pokrajine, gradova i opština, planovi zapošljavanja predstavljaju operativne aktivnosti, putem kojih svi stakeholderi treba da se uključe i doprinesu rastu zaposlenosti, čime i privrednom rastu i razvoju ekonomije u celini.

Primeri AP Vojvodine, grada Novog Sada i opštine Kula predstavljaju modele odnosno treba da služe kao podsticaj drugim opštinama u cilju rasta zaposlenosti, u našoj zemlji. Zapošljavanjem pojedinca, smanjuju se emigracije, a time i doprinosi rast bruto društvenog proizvoda Republike Srbije, delovanjem na lokalnom nivou, doprinosi se makroekonomskom rastu i razvoju zemlje.

Grad Novi Sad i opština Kula kroz svoje programe zapošljavanja daju sistematičan prikaz aktivnosti, njihovih budžeta i svih učesnika u cilju povećanja zaposlenosti, odnosno rešavanja jednog od najvećih makroekonomskih problema - nezaposlenosti, što predstavlja konkretne primere makroekonomskog planiranja rasta i razvoja gradova i opština u Republici Srbiji.

Prikazani programi zapošljavanja doprinose operacionalizaciji na lokalnom novou. Saradnja lokalnih predstavnika privrednog razvoja i rasta doprineće novoosnovanom nacionalnom telu odnosno Republičkom savetu za zapošljavanje, čime se značajno može pokrenuti mehanizam podsticaja za razvoj nedovoljno razvijenih opština u Republici Srbiji.

SUMMARY

EMPLOYMENT PLAN OF AP VOJVODINA WITH EXAMPLES OF GOOD PRACTICE

Employment policy is one of the basic macroeconomic policies of every economy. At the national level, the Republic adopts a strategic employment guidelines document on long-term period - the Employment Strategy of the

Republic of Serbia, which is operationalized annually in the National Employment Action Plan of the Republic of Serbia. Based on these documents, local employment plans are formed by including all labor market stakeholders, so that the plans can be implemented.

In addition to the Strategy and the current Employment Action Plan, the paper presents examples of the employment plan of AP Vojvodina and employment plans of individual municipalities (examples of good practice) with the aim of affirming those who has not made these plans yet. Through the chapters Vojvodina employment plan and examples of good practice in the employment plans of municipalities in Vojvodina, the status and perspectives (in the short term) of the labor market in the observed Vojvodina municipalities are presented.

Keywords: Labor Market, Employment Plan, Unemployment, Vojvodina

LITERATURA

1. Bilten-Anketa o radnoj snazi 2018 (2019), Republički zavod za statistiku Republika Srbija. <http://publikacije.stat.gov.rs/G2019/Pdf/G20195646.pdf> str.13
2. Grad Novi Sad (2019) Službeni list Grada Novog Sada br.5/2019. str.87-90,99. <https://skupstina.novisad.rs/wp-content/uploads/2019/02/sl-5-2019.pdf>
3. Grad Novi Sad (2019) Službeni list Grada Novog Sada br.7/2019. <https://skupstina.novisad.rs/wp-content/uploads/2019/02/sl-7-2019.pdf>
4. Opština Kula (2019) Program zapošljavanja i unapređenja privrednog ambijenta opštine Kula do 2020. godine sa akcionim planom, Opština Kula, str.34-35.<http://kula.rs/strategije-i-planovi-opstine-kula/>
5. Republika Srbija, AP Vojvodine (2018) Pokrajinska Vlada, Pokrajinski akcionog plana zapošljavanja u Autonomnoj pokrajini Vojvodini za 2019. godinu, str.5,12.<http://www.spriv.vojvodina.gov.rs/images/dokumenti/zaposljavanje/PAPZ%202019.pdf>
6. Vlada Republike Srbije (2010) Nacionalni akcioni plan zapošljavanja Republike Srbije 2011-2020, Beograd
7. Vukadinović S., Ješić J, Siniša Domazet (2018) Employment and unemployment of youth in the republic of serbia, current state and prospects, Poslovna ekonomija, Univerzitet Educons, Novi Sad, str.20-30.

Ovaj rad je primljen **21.10.2019.**, a na sastanku redakcije časopisa prihvaćen za štampu **24.12.2019.** godine.